

مشخصات طرح

دوره نهم - سال اول

شماره ثبت:

۲۸۵

شماره چاپ:

۵۶۳

تاریخ چاپ:

۱۳۹۲/۳/۱

نام دفاتر:

مطالعات انرژی،

صنعت و معدن

مطالعات حقوقی

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:

۳۱۰۱۳۰۸۷

تاریخ انتشار:

۱۳۹۲/۴/۳۱

به نام خدا

اظهار نظر کارشناسی درباره: «طرح حمایت از صنعت برق کشور»

مقدمه

از ابتدای انقلاب تاکنون به تناسب شرایط زمانی، محدودیت‌های سیاسی و اقتصادی مختلفی بر ایران تحمیل شد. این محدودیت‌ها با اتخاذ مواضع مختلف سیاسی در برابر ایران، اعمال محدودیت‌های تجاری؛ خروج شرکت‌های نفتی و برخی دیگر از شرکت‌های فعال در عرصه صنعت کشور و... را شامل می‌شود. اثر این شیوه برخورد کشورهای خارجی بر ایران از زمانی بیشتر شد که نحوه مدیریت بر منابع اقتصاد کشور در سالیان اخیر در مقایسه با گذشته متفاوت شد. مراجعه به آمار و اطلاعات نشان می‌دهد که در دولت‌های نهم و دهم، کشور از درآمدهای نفتی بالایی برخوردار شد، اما به دلیل شیوه‌هایی که در نحوه هزینه کردن این درآمدها اتخاذ شد و یا بعضاً به دلیل اجرا نشدن برخی قوانین، صنایع کشور بعضاً دچار آسیب‌های جدی شدند. صنعت برق کشور از جمله صنایعی است که در اثر اجرای ناقص برخی از قوانین یا اجرا نشدن آن با مشکلاتی مواجه شد که در این نوشتار مورد توجه قرار می‌گیرد.

۱. صنعت برق از چه زمانی دچار مشکل شد؟

با سیاستگذاری‌هایی که از سال ۱۳۷۴ در صنعت برق کشور شد، این صنعت توانسته گام‌های عملی مؤثری برای رهایی از وابستگی به دنیای خارج بردارد. این روند مثبت تا سال ۱۳۸۴ ادامه داشت. سال ۱۳۸۴ که سال اول اجرای برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور به‌شمار می‌رود.

با شروع به‌کار مجلس هفتم و با نگرشی که در آن زمان در مورد وضعیت اقتصادی، سیاسی و فرهنگی در کشور وجود داشت و به‌منظور کاهش آثار اجرایی این حکم قانونی، مجلس شورای اسلامی در قالب قانون اصلاح ماده (۳) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی (مصوب ۱۳۸۳/۱۰/۲۳) این ماده به‌صورتی اصلاح شد که قیمت فروش بنزین، نفت گاز، نفت سفید، نفت کوره و سایر حامل‌های انرژی و همچنین نرخ خدمات فاضلاب، ارتباطات تلفن و مرسولات پستی در سال اول برنامه چهارم، قیمت‌های پایان شهریورماه ۱۳۸۳ خواهد بود. برای سال‌های بعدی برنامه چهارم، تغییر در قیمت کالاها و خدمات مزبور طی لوایحی که دولت حداکثر تا اول شهریور هر سال تقدیم می‌کند، پیشنهاد و به تصویب مجلس شورای اسلامی برسد.

از زمانی که این قانون تصویب شد، تا زمانی که قانون هدفمند کردن یارانه‌ها در تاریخ ۱۳۸۹/۹/۲۸ در کشور به اجرا درآمد، این قانون اجرا نشد. این نحوه عملکرد دولت باعث شد بخش انرژی کشور و مخصوصاً برق دچار خسارت‌های فراوانی شود و نمونه آن افزایش مطالبات وزارت نیرو از دولت از قبل از اجرای قانون تا پایان سال ۱۳۹۱ است که جزئیات آن در جدول زیر آمده است. بنابراین یکی از ریشه‌های اصلی مواجهه

شدن صنعت برق کشور با مشکل کمبود منابع مالی مورد نیاز در سالیان اخیر، در اجرا نشدن دقیق و به موقع قانون اصلاح ماده (۳) می‌باشد.

جدول میزان مطالبات وزارت نیرو از دولت تا پایان سال ۱۳۹۱ (میلیارد ریال)

شرح	مطالبات وزارت نیرو
قبل از هدفمند کردن یارانه‌ها	۱۷,۷۸۵
سه ماهه پایانی سال ۱۳۸۹	۳,۰۶۷
سال ۱۳۹۰	۵,۸۸۶
سال ۱۳۹۱	۳,۹۰۳
جمع	۳۰,۶۴۱

مأخذ: وزارت نیرو.

۲. اظهار نظر درباره طرح

عده‌ای از نمایندگان محترم مجلس شورای اسلامی برای رفع مشکلات ایجاد شده در اثر تحریم‌ها و بالا بردن توان صنعتی و پیگیری اقتصاد مقاومتی و کاهش آثار مترتب با تحریم‌ها دو طرح «حمایت از صنعت برق» به شماره ثبت ۲۸۵ و «حمایت از صنایع پیشرو» به شماره ثبت ۱۹۱ با مقدمه توجیهی تقریباً مشابه به مجلس ارائه داده‌اند که چون اهداف هر دو طرح تقریباً یکسان است، پیشنهاد می‌شود:

۱. دو طرح در صورت امکان در قالب یک طرح در مجلس بررسی شود.

۲. در غیر این صورت به منظور ارتقای کارایی طرح و کمک به صنعت برق و رفع موانع قانونی تغییراتی در مواد طرح به شرح زیر لحاظ شود.

۳. پیشنهادها

ماده (۱) پیشنهاد زیر در متن بند «۱۹» قانون بودجه سال ۱۳۹۲ قبلاً به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است و هدف از پیشنهاد این ماده تداوم آن برای سال‌های آینده است، ضمناً ماده (۳) پیشنهادی نیز در قالب بند «۱-۱-۲۷» قانون بودجه سال ۱۳۹۲ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است. مفاد مواد (۱) و (۳) پیشنهادی ذیل به ترتیب در متن بند «۱۹» و در قالب بند «۱-۱-۲۷» در قانون بودجه سال ۱۳۹۲ مصوب گردیده است و هدف از پیشنهاد تداوم اجرا در سال‌های آینده خواهد بود.

ماده (۱)

به منظور افزایش راندمان و ارتقای تولید برق کشور و تأمین نیازهای بالقوه و افزایش ضریب اطمینان در صنعت برق کشور دولت مکلف است به حداقل دو روش از موارد ذیل در صورت وجود متقاضی اقدام نماید:

الف) در صورتی که بخش خصوصی و تعاونی تمایل به سرمایه‌گذاری در راه‌اندازی بخش بخار سیکل ترکیبی نیروگاه‌های دولتی و واگذاری آن به دولت را داشته باشد معادل سوخت مایع مصرف نشده

براساس مصرف سوخت یک واحد حرارتی با متوسط راندمان شبکه به مدت حداکثر یکسال با نظر وزارت نفت و نیرو به سرمایه‌گذار تحویل نماید. بدیهی است در این مدت برنامه‌ریزی انجام کار به‌گونه‌ای می‌شود که اصل و سود سرمایه‌گذاری به سرمایه‌گذار پرداخت شود.

آیین‌نامه اجرایی این بند توسط وزارتخانه‌های نیرو و نفت حداکثر سه ماه پس از تصویب این قانون تهیه و از طریق معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس‌جمهور ابلاغ می‌شود.

تبصره - معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس‌جمهور موظف است مقادیر سوخت صرفه‌جویی شده و تحویل به سرمایه‌گذاران را هر ساله در بودجه وزارت نفت پیش‌بینی نماید. (ب) در صورتی که بخش خصوصی و تعاونی تمایل به سرمایه‌گذاری برای تکمیل بخش بخار نیروگاه‌های گازی خود را داشته باشد، مجوز صادرات برق تولیدی واحد بخار را صادر نماید. در مواردی که به هر دلیل (نبود مشتری خارجی یا محدودیت خطوط انتقال و...) امکان صادرات برق وجود نداشته باشد، مشابه بند «الف»، معادل سوخت مایع مصرف نشده براساس مصرف سوخت یک واحد حرارتی با متوسط راندمان شبکه برای مدت زمان متناسب با حجم سرمایه‌گذاری و مدت عدم صادرات با نظر وزارت نفت و نیرو به سرمایه‌گذار پرداخت نماید.

ماده (۲)

صندوق توسعه ملی و بانک‌های عامل طرف قرارداد با این صندوق موظفند طرح‌های تبدیل واحدهای گازی به سیکل ترکیبی دارای توجیه فنی و اقتصادی را در اولویت استفاده از منابع صندوق قرار دهند.

ماده (۳)

به‌منظور انجام تکالیف مقرر در ماده (۱۳۳) قانون برنامه پنجم توسعه منابع حاصل از واگذاری‌های مرتبط با صنعت برق به شرکت توانیر اختصاص می‌یابد. در اجرای این ماده، ماده (۲۹) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهارم (۴۴) قانون اساسی لازم‌الرعایه نمی‌باشد.

ماده (۴)

دولت مکلف است به‌منظور شفاف‌سازی قیمت تمام شده برق، قیمت کلیه انواع سوخت مصرفی نیروگاه‌ها را براساس ارزش حرارتی سوخت تحویلی منظور نماید. در اجرای این ماده تفاوتی مابین نیروگاه‌های دولتی و خصوصی نمی‌باشد.

ماده (۵)

دولت مکلف است حداکثر ۶ ماه بعد از لازم‌الاجرا شدن این قانون نسبت به تشکیل سازمان تنظیم مقررات بخش برق زیر نظر شورای رقابت اقدام نموده و برای تصویب اساسنامه، وظایف و اختیارات سازمان

مذکور اقدام قانونی به عمل آورد.

تبصره - سازمان تنظیم مقررات مسئول محاسبه قیمت تمام شده برق و هزینه برقراری انشعاب برق بوده و براساس اساسنامه و شرح وظایف و اختیار به تصویب مرجع قانونی برساند.

ماده (۶)

مالیات بر ارزش افزوده و عوارض برق با توجه به مالیات و عوارض مندرج در صورت حساب (قبوض) مصرف کنندگان، فقط یکبار در انتهای زنجیره تولید و توزیع توسط شرکت های تابعه زیربط وزارت نیرو و شرکت های توزیع برق استانی بر مبنای قیمت فروش داخلی محاسبه و دریافت می شود. مالیات مزبور به حساب درآمد عمومی نزد خزانه داری کل کشور واریز و عوارض طبق قوانین موضوعه توزیع می شود.

ماده (۷)

دولت موظف است عوارض اجرای طرح های توسعه و نگهداری شبکه های روستایی و تولید برق تجدید پذیر و پاک را به ازای هر کیلووات ساعت مصرف برق در بودجه سالانه پیش بینی نماید. وجوه حاصله به حساب شرکت توانیر نزد خزانه داری کل کشور واریز و عین وجوه دریافتی صرفاً بابت اجرای طرح های فوق الذکر هزینه می شود. منابع مذکور به عنوان درآمد شرکت های زیربط محسوب نمی گردد.